

Hildegard von Bingen
Christopher Tye
Robert White

Cappella Gabrieli

Dirigent
Maarten Michielsen

von Bingen, Tye en White

12 maart 2017 15.00 uur
Eendrachtskapel
Rotterdam

Cappella Gabrieli

Sopranen

Hilda Foncke
Marion Huyer-Koornneef
Hanneke Pot
Jowina Roelevink
Wilma Stolk

Alten

Marianne van den Beukel
Leo-Hans Koornneef
Uzonka Sólyom
Lianne Vreugdenhil

Tenoren

Theo Boersema
Henk van Niekerk
Ben Terstegge
Kees de With

Bassen

Bert Arends
Ed Catijn
Joachim Fuchs
Peter Hilton
Ingo Homberger
Maarten Kuyt
Koen van Lee

Dirigent: Maarten Michielsen

Maarten Michielsen (1957) studeerde schoolmuziek en koordirectie aan de conservatoria van Tilburg en Den Haag en dirigeerde onder meer Lingua Musica, het Leidse Arnold Schönberg-ensemble en het Toonkunstkoor Dordrecht. Ook was hij artistiek leider van Cappella Palestrina, een ensemble van professionele zangers. Cappella Palestrina bracht twee cd's uit.

In 1986 richtte Michielsen het Koorproject Rotterdam op: per project stelde hij een kamerkoor samen van gevorderde amateurzangers. Van vier projecten zijn cd's verschenen, met werk van onder meer Palestrina, Purcell, Hendrik Andriessen en de familie Bach.

In 1999 stapten Michielsen en een groep koorleden af van de projectmatige opzet en begonnen Cappella Gabrieli.

Programma

Hildegard von Bingen (1098 – 1179)

O Virtus Sapientiae

Christopher Tye (1505-1572)

Omnes gentes, plaudite manibus
Peccavimus cum patribus

Robert White (c. 1538 – 1574)

Lamentaties van Jeremias

Hildegard von Bingen (1098 – 1179)

O Ecclesia

De componisten

Hildegard von Bingen (1098 – 1179)

Abdis, mystica, schrijfster en diplomaat. Beschreef haar eigen visioenen, maar schreef ook verhandelingen over medische en wetenschappelijke onderwerpen. Verder zijn er gedichten van haar hand die éénstemmig getoonzet zijn.

Tussen 1147 en 1150 stichtte zij een klooster op de Rupertsberg. Later, in 1165, volgde een zusterklooster bij Budesheim. Dat ze abdis was weten we onder andere uit brieven van Frederik Barbarossa.

Na haar dood probeerden maar liefst 4 pausen haar zaligverklaard te krijgen. Hoewel deze pogingen alle sneefden, wordt ze toch genoemd in de registers van martelaren en heeft ze haar eigen feestdag: 17 september.

Vanwege haar visioenen stond ze bekend als de "Sybille van de Rijn". In die hoedanigheid werd ze geraadpleegd door pausen, keizers, koningen en vertegenwoordigers van de hoge en lage geestelijkheid.

Christopher Tye (1505-1572)

Christopher Tye, een tijdgenoot van William Byrd, studeerde muziek aan de universiteit van Cambridge. Na zijn afstuderen werd hij 'lay clerk' aan Kings' College. In 1543 werd hij aangesteld als Master of the Choristers aan de kathedraal van Ely. Dankzij Lutheraan, kerkhervormer en vriend dr. Richard Cox belandde Tye ook aan het hof, waar hij waarschijnlijk de muziekdocent werd van Edward VI. De enige compositie van Tye die gepubliceerd werd tijdens zijn leven, *The Actes of the Apostles*, is aan Edward opgedragen. In het voorwoord impliceerde Tye zelfs dat zij bevriend waren.

In 1558, het jaar waarin Edward stierf, keerde Tye terug naar Ely, dit keer als geestelijke. De twee stukken op het programma vandaag heeft hij waarschijnlijk nadien gecomponeerd, tijdens het bewind van Queen Mary. In 1562 werd zijn positie aan de kathedraal van Ely overgenomen door Robert White, die later trouwde met Tye's dochter Ellen.

Robert White (c. 1538 – 1574)

Robert White werkte al op zijn 15e als organist in de parochie van St. Andrews, Holborn. Hij studeerde aan Trinity College (Cambridge). Hij was de schoonzoon van Christopher Tye, die hij opvolgde als Master of the Choristers in Ely. Daarna werd hij, via een tussenstop aan Chester Cathedral, de Master in Westminster Abbey. White schreef overwegend in een imitatieve stijl. Dat wil zeggen, een stijl waarin een nieuw motief in alle andere stemmen geïmiteerd wordt. Dit is de stijl van de 15e en vroege 16e eeuw. Zijn werk doet dan ook meer denken aan John Taverner dan aan bijvoorbeeld tijdgenoot William Byrd. In de 2e helft van de 16e eeuw wordt de tekst steeds meer leidend bij het componeren. Helaas is White maar 26 geworden en blijft het dus ra-

den in welke richting deze buitengewoon invloedrijke musicus zich zou hebben ontwikkeld. De Lamentaties à 5 (er is ook een 6-stemmige set) behoren tot zijn beste werk.

Hildegard von Bingen

O Virtus Sapientiae

O virtus Sapientiae, quae circuiens circuisti
comprehendendo omnia in una via,
quae habet vitam,
tres alas habens,
quarum una in altum volat,
et altera de terra sudat,
et tertia undique volat.

Laus tibi sit, sicut te decet, O Sapientia.

Tekst: Hildegard von Bingen

Christopher Tye

Omnes gentes, plaudite manibus

Omnes gentes, plaudite manibus,
jubilate Deo in voce exsultationis,
quoniam Dominus excelsus, terribilis,
rex magnus super omnem terram.

Subjecit populos nobis,
et gentes sub pedibus nostris.
Elegit nobis haereditatem suam
speciem Jacob quam dilexit.
Ascendit Deus in júbilo,
et Dominus in voce tubae.

Psallite Deo nostro, psallite;
psallite regi nostro, psallite;
quoniam rex omnis terrae Deus,
psallite sapienter.
Regnabit Deus super gentes;
Deus sedet super sedem sanctam suam.
Principes populorum congregati sunt
cum Deo Abraham,
quoniam dii fortes
terrae vehementer elevati sunt.

Tekst: Psalm 47:2-10 (Vulgaat)

O, kracht van Wijsheid, die alsmaar ronddraaiend, alles-
omvattend, in één beweging,
die leven in zich draagt,
die drie vleugels heeft,
waarvan er één in de hoogte vliegt,
de andere als nevel uit de aarde opstijgt
en de derde overal rondzweeft.

Lof zij jou, zoals jou toekomt, o Wijsheid.

Alle volken, klap in je handen,
juich voor God met een stem vol vreugde,
want de allerhoogste Heer is ontzagwekkend,
een groot koning over de hele aarde.

Hij heeft volken aan ons onderworpen
en heidenvolken aan onze voeten gebracht.
Hij heeft voor ons uit zijn erfenis gekozen
de luister van Jacob, die hij zo liefhad.
God is opgestegen onder gejuich
en de Heer onder trompetgeschal.

Zing voor onze God, zing;
zing voor onze koning, zing,
want God is de koning van de hele aarde;
zing een feestelijk lied.
God zal heersen over de heidenvolken;
God zit op zijn heilige troon.
De vorsten van de volken zijn samengekomen
rondom de God van Abraham,
want de sterke machthebbers
zijn ver verheven boven de aarde.

Christopher Tye

Peccavimus cum patribus nostris

Peccavimus cum patribus nostris,
iniuste egimus,
iniquitatem fecimus.
Tuæ tamen clementiæ spe animati
ad te supplices confugimus,
benignissime Jesu.

Qui ut omnia potes
ita omnibus te invocantibus vere præsto es.
Respice itaque in nos infelices peccatores,
bonitas immensa.

Respice in nos ingratis miseros,
salus et misericordia publica;
nam despecti ad omnipotentem venimus,
vulnerati ad medicum curramus,
deprecantes ut non secundum peccata nostra facias
neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

Quin potius misericordiæ
tuæ antiquæ memor,
pristinam clementiam serva,
ac mansuetudini adhibe incrementum; qui tam longani-
miter suspendisti ultionis gladium,
ablue innumeratam criminum,
qui delectaris multitudine misericordiarum.

Ingere cordibus nostris tui sanctissimum amorem, pec-
cati odium
ac cœlestis patriæ ardens desiderium,
quod magis ac magis crescere faciat
tua omnipotens bonitas. Amen.

*Tekst: deze begintekst komt voor in de 2e responsorie,
na de lezing uit Jesaja in de Metten van de eerste zon-
dag van de vasten, met daarin fragmenten uit Psalm
105: 6 en 102: 10 (Vulgaat)*

Wij hebben gezondigd evenals onze vaders,
we hebben onrechtvaardig gehandeld
en verkeerd gedaan.
Maar gedreven door hoop op jouw barmhartigheid
nemen we in [deze] smeekbede onze toevlucht tot jou,
liefste Jezus.

Jij, zoals je alles kunt,
wees er voor allen die je aanroepen.
Zie daarom om naar ons, ongelukkige zondaars,
o, onmetelijke goedheid.

Zie om naar ons, ondankbaarste ellendelingen,
O heil en barmhartigheid voor allen;
want wij, verachtelijken, komen tot de almachtige;
als gewonden spoeden we ons naar de genezer, bid-
dend, dat hij ons niet behandelt naar onze zonden
noch onze misdaden vergeldt.

In plaats daarvan breng ik je liever je barmhartigheid
van vroeger in herinnering,
houd toch je eerdere goedertierenheid voor ogen
en toon je steeds vriendelijker; jij die ons zo lankmoedig
het zwaard van de wraak onthouden hebt, was onze
ontelbare misdaden weg,
jij, die grote barmhartigheid liefhebt.

Vervul onze harten met jouw allerheiligste liefde,
met afkeer van zonde
en een vurig verlangen naar het hemelse vaderland,
waardoor jouw almachtige goedheid
meer en meer zal groeien. Amen

Robert White

The Lamentations of Jeremiah

¶

HETH
Peccatum peccavit Hierusalem,
propterea instabilis facta est.
Omnes qui glorificabant eam spreverunt illam,
quia viderunt ignominiam eius.
Ipsa autem gemens et conversa est retrorsum.

HETH
Jeruzalem heeft zwaar gezondigd,
daarom is ze wankel geworden.
Allen, die haar verheerlijkt hebben, verachten haar om-
dat zij haar eerloosheid gezien hebben.
Zij daarentegen zucht en keert zich af.

TETH

Sordes eius in pedibus eius;
nec recordata est finis sui.
Deposita est vehementer;
non habens consolatorem.
Vide Domine afflictionem meam,
quoniam erectus est inimicus.

IOD

Manum suam misit hostis
ad omnia desiderabilia eius,
quia vidit gentes ingressas
sanctuarium suum, de quibus præceperas
ne intrarent in Ecclesiam tuam.

Hierusalem, convertere ad Dominum Deum tuum.

CAPH

Omnis populus eius gemens, et quærens panem; de-
derunt preciosa quæque pro cibo
ad refocillandam animam.
Vide, Domine, et considera quoniam facta sum vilis!

LAMED

O vos omnes qui transitis per viam, attendite,
et videte si est dolor sicut dolor meus!
Quoniam vindemiavit me, ut locutus est Dominus,
in die iræ furoris sui.

MEM

De excelso misit ignem in ossibus meis
et erudivit me;
expandit rete pedibus meis;
convertit me retrorsum;
posuit me desolationem
tota die moerore confectam.

Hierusalem, convertere ad Dominum Deum tuum

Tekst: Klaagliederen 1:8-13 (Vulgaat)

Hildegard von Bingen

O Ecclesia

O Ecclesia, oculi tui similes saphiro sunt,
et aures tue monti Bethel,
et nasus tuus est sicut mons mirre et thuris,
et os tuum quasi sonus aquarum multarum.

Tekst: Hildegard von Bingen

TETH

Vuil kleeft aan haar voeten;
toch denkt zij niet aan haar einde.
Reddeloos verloren is zij;
er is niemand meer die haar troost.
Zie, Heer, mijn ellende,
want de vijand is opgestaan.

IOD

De tegenstander heeft de hand geslagen
aan al haar kostbaarheden,
want zij ziet de heidenvolken binnendringen
in haar heiligdom, aan wie u verboden had
in uw tempel te komen.

Jeruzalem, keer terug tot de Heer uw God.

CAPH

Haar hele volk zucht en is op zoek naar brood;
het heeft al zijn kostbaarheden geruimd voor voedsel
om weer op krachten te komen.
Kijk, o Heer, en zie hoe armzalig ik geworden ben!

LAMED

O, gij allen die voorbijgaat over de weg, sta even stil
en zie of er leed is vergelijkbaar met het leed, dat mij
overkomen is, dat de Heer over mij heeft uitgesproken
op de dag van zijn brandende toorn.

MEM

Vanuit de hoogte heeft hij een vuur in mijn beenderen
gezonden en mij onderricht;
hij heeft een valstrik gespannen voor mijn voeten,
hij doet mij terugdeinzen;
hij heeft mij eenzaam achtergelaten
en hele dagen neerslachtig laten weggkwijnen.

Jeruzalem, keer terug tot de Heer uw God.

O Kerk, je ogen zijn als saffieren
en je oren als de bergen van Bethel,
en je neus als een berg van mirre en wierook,
en je mond als het alsmaar ruisen van water.

ONS VOLGENDE CONCERT:

DE MARIAVESPERS (1610) VAN CLAUDIO MONTEVERDI

vrijdag 19 mei 2017 20.15 uur

Pelgrimvaderskerk

Aelbrechtskolk 20

3024 RE Rotterdam

zondag 21 mei 2017 15.00 uur

Grote Kerk

Kerkstraat 20

5211 KG Den Bosch

Entree: €27,50

Voorverkoop: €25,00

Voorverkoop vanaf 10 tickets: €22,50

Scholieren/studenten/CJP-pas: €20

KAARTEN ZIJN VANDAAG VERKRIJGBAAR BIJ DE KASSA

Volg Cappella Gabrieli (liefst digitaal)

Wilt u op de hoogte blijven van de activiteiten van Cappella Gabrieli? Meld dat dan even bij het tafeltje aan de ingang. U krijgt dan informatie over concerten, per e-mail of (liever niet) per post.

Wilt u onze informatie voortaan liever digitaal ontvangen in plaats van op de deurmat—graag! Stuur een e-mail naar info@cappellagabrieli.nl en vermeld daarin uw huisadres, zodat wij weten welk huisadres wij uit onze lijst kunnen verwijderen. Dat scheelt postzegels, papier en drukkosten!

Ook op onze website, Facebook (Cappella Gabrieli), Twitter (@CappellaG) en SoundCloud zijn we goed te volgen.

Meezingen?

Cappella Gabrieli heeft altijd belangstelling voor geofende zangers in alle stemgroepen. Het koor repeteert op zondagavond in Rotterdam-centrum, vlak bij station Blaak. Bent u geïnteresseerd of kent u iemand die dat is? Maak een afspraak voor een auditie met Maarten Michiels, telefoonnummer 06-14487661.

Orgeltje huren?

Cappella Gabrieli is de trotse bezitter van een kistorgeltje met unieke kwaliteiten. Het instrument is door orgelbouwer Henk Klop in Garderen speciaal ontworpen en gebouwd voor renaissance- en barokmuziek. Het is te huur. Neem daarvoor contact op met Maarten Michiels (06-14487661).

Vertalingen

Teksten vertaald uit het Latijn (Vulgaat resp. Hildegard von Bingen) door Anton Hendriks en Ben Terstegge; redactie Hanneke Pot.

Tekst en opmaak programmaboekje

Marianne van den Beukel, Koen van Lee en Wilma Stolk.